

## Mot ett kyligare samhälle



Sveavägen i Stockholm, vintern 2016. Cecilia Parsberg har undersökt hur människor tycker att tiggare ska bete sig för att bli "framgångsrika". Foto: Maja Suslin

**När man diskuterar tiggeri handlar det i stort sett alltid om den som tigger. Konstnären Cecilia Parsberg har vänt på det och undersöker hur Sveriges förändrade gatubild påverkar oss andra: den som ger, den som aldrig ger, den som har dåligt samvete och den som har blivit blasé.**

**Oavsett var i landet** man befinner sig finns i dag människor som tigger. Ett slags Hamlet för vår tid utspelar sig på gatorna – Ge eller inte ge? Ha eller inte ha? Vara eller icke vara?

Konstnären Cecilia Parsberg har under fem år undersökt mellanrummet mellan givandet och tiggandet – mellan nåden och nöden. Hon har intervjuat och kommit nära människor som tigger.

**Men hon fokuserar framför** allt på hur situationen påverkar givare. Projektet är en doktorsavhandling i gestaltande arbete, med titeln: Hur blir du en framgångsrik tiggare i Sverige?

– Du kan säga att du ska bli en framgångsrik journalist och jag en framgångsrik konstnär. Men framgångsrik tiggare? Språket visar upp en brist här, det går inte ihop. Den här människan har inte fått samma rättigheter som du och jag.

**Orden avgör, anser hon.** Att benämna en människa kan vara en makthandling. EU-migrant till exempel, som flitigt används om människor som tigger.

– En hitrest läkare från Frankrike är ju också en EU-migrant. Vi gör något med varandra när vi benämner. En medborgare *har* rättigheter, en migrant *ges* rättigheter.

**Cecilia Parsberg berättar** om muren mellan Israel och Palestina som hon dokumenterade och som, trots att den var åtta meter hög och av betong, enligt vissa var ett stängsel. Eller hur sårad man kan bli av ord i ett gräl med någon man är nära.

– Ord kan vara så våldsamma. Jag kopplar alltid ord till bilder. Nu talas det till exempel om massinvandring. Och att vi sköljs över av tiggare. När vi tappar nyanser och ersätter det med att skrika högre och använda starkare ord blir vi fattiga och förlorar kontakten med varandra.

**Vilket i sin tur** påverkar hur vi betar oss i det offentliga rummet. I projektet har Cecilia bland annat använt en professionell marknadsundersökare som intervjuat människor som någon gång skänkt pengar.

Undersökningen filmas och vi kan följa hur de resonerar. Marknadsundersökaren sammanfattar kraven de resonerar sig fram till för att den som tigger ska nå framgång. Man ska:

- Befinna sig i en tillfälligt akut situation.
- Göra något för att få något.
- Vara relativt ren.
- Vara "vanlig", bära kläder som går att identifiera sig med, inte få givaren att känna sig obekvämt, inte göra något "konstigt" eller obekant.
- Kunna förklara varför man befinner sig i en tiggande situation, och vad pengarna ska användas till.

**Krav som i stort sett** är omöjliga att uppfylla. Men också ett tecken på avsaknad av lösning.

– Maktlösheten finns både hos dem som anser att det är fel och vill förbjuda tiggeri. Och hos dem som verkligen vill hjälpa. Inte ens socialtjänsten vet ju hur man ska göra. Vi har ett fel i systemet och vi måste titta på mekanismer som skapar den ojämlikheten.

**Det sker också bra saker**, menar hon. Flera svenska organisationer är på plats i Rumänien i dag än för bara några år sedan. Det har skrivits otaliga artiklar om människor som tigger.

– Det är så vi lär oss hantera problem. Genom att prata om det.

**Och bidra med** mer information, lägger hon till. Även de som tigger reser hit med bilder och förväntningar: alla får jobb, boende, bil. Så kommer besvikelsen. På samma sätt som när vi själva förväntar oss kritvita stränder, havsutsikt och allehanda härligheter på semestern medan verkligheten blev ett sunkhotell utan värme i en isolerad by.

– I stort sett alla jag har intervjuat som tigger vill ha ett jobb. Vi skulle kunna ha platser med information: vilka regler finns, vart vänder man sig, vad gör facket, socialtjänsten? Precis som vi förväntar oss korrekta fakta om semestern. Information är någon form av respekt för en människa.

**Men just nu är** vi på väg mot likgiltigheten, som hon ser det. Att människor tigger på våra gator börjar anses normalt.

– För tre, fyra år sedan ryckte det till i mig när jag såg någon tigga. I dag har jag redan vant mig, kan gå förbi och inte bry mig. Och de känner sig inte brydda om. Långsamt utvecklas en situation där man inte bryr sig om varandra. Det är farligt när trösklar sänks.

**Ger du själv pengar?**

– Jag gör olika undersökningar med mig själv. En vecka ger jag en krona till alla jag ser, vilket gör mig väldigt stressad. Sedan gör jag urval, och märker att jag tycker att unga män borde jobba. Jag är ju själv full av normer.

Det är en sak att tänka fint, men jag är inte den fina. Ett tag ger jag inte alls. Då känner jag mig helt isolerad. Att ge är ändå kontakt, jag deltar i alla fall i det som händer.

## **LÄS OCKSÅ:**

[Se alla delar av Cecilia Parsbergs konstprojekt.](#)

[Det offentliga rummet del 1: Staden som vill byta klass](#)

[Det offentliga rummet del 2: Allmän plats – för inbjudna](#)

[Sandra Lund](#)

08-725 52 12 Twitter: [@lundasandra](#)